
JOANA ROSSELLÓ, MIREIA
LLINÀS, AURORA BEL

A L'ENTORN DE L'ADQUISICIÓ DE LA SINTAXI I DEL SEU ESTUDI*

1. INTRODUCCIÓ

El desenvolupament de la capacitat lingüística en l'individu és una fita extraordinària que pel fet de ser alhora extraordinàriament comuna no sol ser valorada així. Només ments de natural molt inquisitiu se'n meravellen a primera vista. Darwin, Bloomfield i Piaget, per no anar gaire lluny en el temps i citar tres personalitats prou diferenciades, ho feren. I ho fa, d'una cinquantena d'anys ençà, Chomsky. Aquest lingüista, però, s'ha fixat especialment en la sintaxi o sistema computacional. I respecte del seu origen en l'individu, ha argüït que en bona part ha de ser innat, atès que qual-sevol parlant té un coneixement tàcit de la sintaxi de la seva llengua que no pot haver-se assolit només mitjançant l'experiència. Aquest plantejament, que expliquem amb més detall a § 3, si bé porta a concloure que hi ha uns requisits biològics (o Gramàtica Universal (GU)) que fan possible l'adquisició de la sintaxi de la primera llengua, no requereix investigar aquest desenvolupament de la sintaxi a l'infant (DSI) i, justament per això, és conegut com a *problema lògic de l'adquisició*.

Així, la investigació del DSI, a diferència de la del problema lògic, no és consubstancial al programa chomskià –o Gramàtica Generativa Transformacional (GGT), per dir-ho d'una manera més tècnica– pel fet que cronològicament no s'ha superposat totalment a la investigació clàssica (amb dades del llenguatge adult) portada

* Aquest article s'ha beneficiat del projecte BFF2000-0504 del Ministerio de Ciencia y Tecnología.

a terme en aquest marc. El DSI no és, doncs, un àmbit de recerca de presència constant a la GGT, però s'hi lliga molt estretament, per cronologia i temàtica. En efecte, és a l'escalf d'aquest corrent, iniciat als anys cinquanta, que a finals dels seixanta comença a estudiar-se seriosament el DSI. Fora d'aquest corrent, aquesta temàtica no havia interessat gaire cap altre corrent de l'acadèmia, ni del que s'hi considera lingüística ni del que s'hi considera psicologia. Entre d'altres possibles raons, segurament és clau que la GGT defensi una centralitat per a la sintaxi com no ha defensat cap altre corrent, ni lingüístic ni psicològic. Sigui com sigui, el cas és que la investigació del DSI ha estat patrimoni durant molt de temps de la lingüística i especialment de la GGT. La situació ha anat canviant a partir aproximadament de la segona meitat dels vuitanta, ja que, ni que sigui sovint per reacció a la posició chomskiana, el DSI ha començat a interessar en el marc del connexionisme (Rumelhart & MacLellan 1989, Elman *et al.* 1996), en el de la teoria de l'optimitat (Dekkers, Leeuw & Weijer 2000) i en altres diverses aproximacions com són ara la de Slobin (1985), la de Pinker (1984) i la de MacWhinney (1987). L'augment de l'interès en aquest tema fora de la GGT ha coincidit amb la seva consolidació en el marc de la GGT. Aquesta consolidació no és, però, el resultat d'un creixement ininterromput des de l'inici a finals dels seixanta, sinó que s'ha de situar respecte d'un segon inici separat del primer per ben bé una desena d'anys. Això vol dir que tenim un primer període d'estudi del DSI que va ser efímer i un segon període que comença un cop encetada la segona meitat dels vuitanta (amb Hyams 1986) i que arriba ininterrompudament fins avui. Són, doncs, gairebé vint anys d'investigació del DSI en el corrent de la GGT i, concretament, en el marc conegut com a Principis i Paràmetres (PiP), que arrencà a finals dels setanta, ara fa vint-i-cinc anys. El que ve a continuació, com ja hem anunciat, és una mena de revisió crítica sobre els resultats i perspectives de la investigació del DSI en aquest segon període.

2. LA INVESTIGACIÓ DEL DSI EN EL MARC DE PIP: REVISIÓ CRÍTICA

El segon període d'investigació del DSI en el marc de PiP és incomparablement superior al primer, no només per la durada sinó també per les dimensions que ha adquirit el domini i, naturalment, pels resultats que ha proporcionat. Això no obstant, hi ha també aspectes negatius que no amagarem. Començarem, però, amb els aspectes positius.

2.1 ASPECTES POSITIVUS

El primer aspecte positiu a remarcar és l'enorme creixement d'aquest camp d'investigació en investigadors i publicacions. Així, hi ha més publicacions periòdiques que acullen els seus articles com ara *Journal of Child language, Cognition* i *Language Acquisition*; aquesta darrera, d'inici més recent (1990), és la portaveu de la

A large, bold, black letter 'Z' with a white outline and a slight drop shadow, positioned on the left side of the page.A second large, bold, black letter 'Z' with a white outline and a slight drop shadow, identical to the one above, positioned below the first one.

investigació en adquisició en el marc de la GGT. Són d'esmentar també les sèries específiques de col·leccions sobre la matèria en el si d'editorials com John Benjamins o Kluwer, així com les convocatòries periòdiques amb les corresponents sèries d'actes o *Proceedings* (BUCLD: Boston University Conference on Language Development; GALA: Generatives Approaches to Language Acquisition; IASCL: International Association for the Study of Child Language). Es disposa, a més, de bases de dades multilingües (CHILDES: Child Language Data Exchange System) i l'experimentalitat és usual gràcies, en bona part, a manuals com els de McDaniel *et al.* (1996) i Crain & Thornton (1998), que recullen l'experiència acumulada al llarg d'aquests anys. Hi ha també manuals generals sobre el DSI i l'existència dels quals va lligada a la presència d'aquesta temàtica als programes universitaris (O'Grady 1987, Radford 1990, Goodluck 1991, Atkinson 1992, Fletcher & Macwhinney 1995, Crain & Lillo-Martin 1999, Guasti 2002, etc.). No entrarem aquí a esbrinar del tot la raó de ser d'aquestes diferències tan marcades entre els dos períodes. És segur, però, que deriven, almenys en part, de les característiques del marc concret de PiP. En efecte, aquest marc, amb la idea que, pel que fa a la sintaxi, les llengües particulars (enteses com a llengües-I(nternes) a la ment/cervell dels parlants) no s'han de veure com a sistemes de regles per a les diverses construccions, sinó com a mera GU amb uns paràmetres especificats, va significar un redreçament de la GGT cap a l'objectiu de l'adequació explicativa i va despertar l'interès en la investigació del DSI conforme a les idees guia de PiP. És així que deixem d'imaginar-nos el DSI com un procés creatiu en què l'aprenent va provant i avaluant hipòtesis per tal d'arribar a la correcta per a la seva llengua: amb PiP, el DSI es veu més com un procés mecànic que no pas com un procés creatiu. La visió és d'aquesta manera més conforme a la idea chomskiana de sempre, segons la qual la facultat lingüística és quelcom que creix en l'individu més que no pas quelcom que l'individu faci. En aquest sentit, també s'explica la clara predilecció pel terme *adquisició*, pròpia del programa chomskià, en lloc d'*aprenentatge*.

Vegem ara altres conseqüències positives destacables de l'establiment d'aquest domini d'investigació.

En primer lloc, cal destacar que al llarg d'aquest segon període ha quedat demostrat a bastament que és possible investigar el DSI, la qual cosa no és tan trivial com podria semblar atès l'escepticisme i, de vegades, l'actitud obertament contrària que imperaven en bona part de la psicologia del desenvolupament dels anys setanta i vuitanta. D'acord amb aquesta posició, el desenvolupament del llenguatge a l'infant no pot indagar-se sense perdre de vista totes les dimensions del fenomen i, doncs, no és possible explorar exclusivament el funcionament del sistema abstracte subjacent (sintaxi, en bona part) fent abstracció de les altres contingències. Per contra, d'acord amb la metodologia característica de la GGT i de les ciències naturals en general, això és ben lícit de fer i, com tindrem ocasió de veure, dóna resultats. Abans de veure'n una mostra, però, convindrà assenyalar altres punts positius lligats a aquesta línia de recerca.

Així, s'ha de deixar constància que la investigació sistemàtica del DSI comporta l'obertura d'un nou domini empíric, tan bo com qualsevol altre, en principi, per a l'elaboració i contrastació de teories sobre la sintaxi. Les dades d'adquisició observacionals i/o experimentals, les dades (infantils o adultes) subministrades per l'estudi de les patologies o per les tècniques de neuroimatge i les dades sobre el coneixement lingüístic adult procedents de dissenys experimentals són dades que compten tant com les que proporciona l'apel·lació a la intuïció dels parlants adults.

Cal ressaltar també el paper, aquí encara més potencial que no real, que hauria de tenir la investigació del DSI en el context de la investigació interdisciplinària que, amb la participació de la lingüística, la biologia, l'antropologia i la psicologia, pretén de donar resposta a una triple pregunta que constitueix el títol d'un article a *Science* de Hauser, Chomsky & Fitch (2002): "¿La facultat lingüística, què és, qui la té i com ha evolucionat?" La pertinència de l'estudi del DSI en aquest context és indubtable i per veure-ho és suficient recordar que els sistemes apresos pels primats ensinistrats més destres s'han comparat en complexitat amb les primeres fases del desenvolupament lingüístic pel qual passen els infants (Bickerton 1990). No és segur, però, que aquesta afinitat sigui tanta com la semblança superficial indicaria. En qualsevol cas, és indiscutible l'interès que tenen, en la cerca de respostes a la triple pregunta, tant l'esclariment d'aquesta qüestió com, en el cas d'una coincidència prou substancial entre els sistemes a l'abast de certs primats no humans i l'infantil més primerenc, la investigació de les característiques del desenvolupament infantil del·là aquest estadi.

Convé destacar també que la investigació del DSI ha portat a qüestionar algunes idees dictades pel sentit comú, un efecte sens dubte lloable. Així, sabem que ja no és sostenible la idea que els infants no tenen cura dels aspectes formals del llenguatge pel fet que es deixen guiar per la pragmàtica. Contràriament a aquesta creença, hi ha una gran quantitat de proves (vg. Crain & Lillo Martin 1999, Bel 2001, Guasti 2002, Llinàs-Grau 2003) que apunten que és més aviat al contrari: són els aspectes formals més que no pas els pragmàtics els que resulten més aviat accessibles als infants. Així ho fan pensar gran part de les explicacions per a les dades espontànies infantils; també hi ha experiments, però, dissenyats amb el propòsit de copsar la divisió del treball en les tasques de comprensió lingüística (vg. Gleitman 2001) que així ho corroboren.

Finalment, cal esmentar que el DSI és un camp de proves natural i privilegiat per a la investigació de la GU en un sentit diferent de l'esmentat més amunt en relació amb la investigació interdisciplinària sobre la naturalesa del llenguatge. Així, hem tingut l'oportunitat de veure, en dades de parla espontània i/o de dissenys experimentals, com esdevenen directament observables operacions abstractes i estructures subtils proposades pels lingüistes per donar explicació als fenòmens. N'illustrarem algun cas alhora que presentem una mostra del que és sens dubte l'assoliment més important d'aquest domini: la constitució d'un cos de coneixement empíric sobre el DSI.

2.1.1. Algunes propietats formals del DSI dispars amb l'input

Remetfem suara a estudis que qüestionen la preeminència de la pragmàtica en el llenguatge infantil o, si es vol, la idea que els infants en començar a parlar no són prou explícits perquè, donada la simplicitat conceptual del que diuen, el context supleix el que altrament hauria de ser cosa de la gramàtica o sintaxi. Aquest tipus de creença sol anar associada a la idea que el DSI, com qualsevol altre aspecte de l'adquisició lingüística, es produeix per aprenentatge, i per un aprenentatge guiat per les dades (*data-driven learning*).¹ Doncs bé, la primera cosa a fer notar és que aquestes dues idees són en rigor incompatibles, de la qual cosa, però, no cal estranyar-se perquè ja és sabut que el sentit comú, a més de ser inductivista de mena, no té entre les seves propietats la de la coherència. En efecte, un aprenentatge guiat merament per les dades ha de reproduir-les; per contra, l'apel·lació a la pragmàtica serveix generalment per excusar que no es reproduïxin talment com a la parla adulta. Així, quan un infant a punt de fer els dos anys diu, per exemple, *moto més[s]* s'addueix que el context és suficient per informar sobre si l'infant vol estar a dalt de la moto més estona, si vol més motos, si passen més motos o una sola moto fent molt soroll (context real de la seqüència esmentada), etc. S'oblida, però, que a la parla adulta *moto més* (o *motos més*) és una seqüència impossible i que per a gran part d'aquests contextos la combinació més propera i gramatical a la parla adulta (*més motos*) és inadequada.

Contra la creença popular, que l'adquisició del llenguatge no és induïda merament per les dades pot mostrar-se de molt diverses maneres. Més endavant veurem, per exemple, com pot fer-se des del punt de vista del problema lògic de l'adquisició del llenguatge amb una reafirmació de la validesa de l'argument de la pobresa de l'estímul (vg. § 3). Aquí, però, ho farem il·lustrant al mateix temps algunes característiques del DSI que presenten una disparitat estadística clara entre l'*input* que reben els infants i certes propietats i característiques manifestes a la seva parla. Advertim d'entrada que l'èmfasi en la disparitat no ha de fer pensar que negligim el paper de la freqüència de certes propietats a l'*input*. No, no es tracta de negar el que és obvi, sinó de fer veure que encara no sabem quins són els factors de l'*input* rellevants per a l'adquisició de la sintaxi (i. e. els *triggers*).

Ens trobem, per exemple, que infants que adquireixen llengües molt diverses passen per una fase en què fan oracions declaratives en infinitiu, que no són respostes a preguntes, tot i que a la parla adulta són estadísticament molt infreqüents. La fase en què les formes finites (adultes) i les d'infinitiu coocorren a la parla de l'infant s'esdevé a continuació d'un primer estadi, generalment anterior als dos anys, en què les formes no finites (infinitius, gerundis i participis (*Tirat rem, Jugant, Sabates treure*) són clarament dominants juntament amb diverses formes d'oració reduïda.² Donat aquest patró i la seva cronologia, podria pensar-se que l'infant simplement no sap conjugar el

1. Parlant amb propietat un *aprenentatge guiat per les dades* és absolutament impossible: les dades no vénen preparades amb instruccions per a la seva anàlisi. Això s'aplica fins i tot als fenòmens lingüístics en què els mitjans estadístics són sens dubte d'aplicació (segmentació de síl·labes, mots, aprenentatge del lèxic, etc.). En aquest sentit, les proves que infants de vuit mesos detecten mots sense sentit que han pogut sentir durant exposicions de 2 minuts (Saffran *et al.* 1996), ja que escolten durant més temps seqüències en què no intervenen aquests mots ja presentats que no pas seqüències en què intervenen els ja presentats, no atempten en absolut contra la posició innatista, malgrat el que cert corrent d'opinió ha pretès. És evident que sense les propietats innates de l'aprenent ni aquesta tasca "guiada per les dades" seria possible.

2. Això és, d'oracions de predicació no verbal i sense còpula, com ara *Això pilota, Barca aquí*.

verb i opta per això per les formes no personals, amb la qual cosa ens trobaríem davant d'una imitació imperfecta de la parla adulta. Que una visió com aquesta no és la correcta és indubtable. Per al català, Bel (2003), sobre sis *corpora* d'infants catalanoparlants i castellanoparlants, ha mostrat que els subjectes fonèticament realitzats s'associen amb les formes finites amb una freqüència molt més gran (i estadísticament significativa: $p < 0.001$) que no pas amb les d'infinitiu. Aquestes dades indicarien, doncs, que l'infant està fent servir una opció que no viola en rigor cap principi gramatical.

Semblantment, l'associació no adulta entre l'aparició preverbal de l'objecte i la telicitat (amb formes preferentment no finites) observada sistemàticament en infants catalanoparlants (Llinàs-Grau 1998) a l'entorn dels dos anys (*Sabates treure, Això recollir*) així com que la desaparició d'aquest ordre coocorri amb l'adquisició de la conjugació verbal (*Treu bambes*) són associacions que no resulten comprensibles en marcs inductivistes (perquè no hi ha *input* que justifiqui aquesta doble associació) i/o funcionalistes (perquè no s'hi fa cap connexió entre ordre i interpretació tempoaspectual). Per contra, la investigació de les gramàtiques adultes en el marc de la GGT, que sí que fa aquesta connexió, permet d'explicar aquesta doble associació (vg. Llinàs-Grau & Coll-Alfonso 2001). Aleshores, el que d'entrada se'ns presentava com una contingència agramatical de la parla infantil resulta més aviat la prova patent en el llenguatge infantil d'operacions (i associacions de propietats) que són manifestes en altres llengües adultes o que queden ocultes per ulteriors operacions a la gramàtica adulta corresponent (del català i espanyol). En aquest sentit, cal esmentar que hi ha altres àrees de l'adquisició en què les operacions abstractes a què recorren els lingüistes per explicar les dades adultes esdevenen manifestes en el llenguatge infantil. Vegeu, per exemple, a Thornton & Crain 1993 (per a aquesta i altres referències, vg. Rosselló 2001), la prova manifesta en dades adquisicionals de la ciclicitat del trasllat *qu*, i. e. del caràcter successiu de les operacions que porten les expressions interrogatives al capdavant d'una frase.

A més de casos, com els examinats, de manca d'*input* per a una determinada propietat o associació de propietats, en tenim d'altres en què quelcom que és molt freqüent a la parla adulta no s'arriba a fixar fins un moment tardà i, al contrari, propietats estadísticament molt menys representades a la parla adulta que queden fixades ràpidament a l'adquisició. Legate & Yang (2002), addueixen, com a exemple del primer tipus, l'adquisició tardana, entorn als tres anys d'edat, de la propietat que les oracions han de tenir un subjecte explícit (i.e. fonèticament realitzat) en anglès; i, com a exemple del segon tipus, la col·locació en francès de les formes verbals finites abans de la negació vs. la col·locació de les no finites després de la negació (*mange pas* vs. *pas mangé/manger*).

Les disparitats estadístiques que posen en entredit les aproximacions inductivistes a l'adquisició lingüística esdevenen potser encara més flagrants quan es compara l'adquisició en diferents llengües d'una propietat que a primera vista és (gairebé) idèntica formalment i estadísticament. Així, si bé tant en anglès com en català, espanyol, italià, etc., el subjecte, generalment, no pot interposar-se entre una expressió

interrogativa i el verb, resulta que en anglès les interrogatives es presenten inicialment sense la necessària inversió del subjecte i no arriben a tenir la forma adulta fins passats els quatre anys, si comptem les interrogatives negatives, mentre que per als infants de les altres llengües esmentades (totes de subjecte nul, per cert) la forma de les interrogatives, amb independència que siguin també negatives, és directament adulta.

Altres reptes que han d'afrontar les teories de l'aprenentatge guiades merament per l'*input* són encara més complexos. En efecte, cal tenir present que a l'adquisició lingüística, la sistematicitat i la generalitat amb què es donen moltes propietats –totes les tractades fins aquí tret de la ciclicitat patent de les preguntes *qu*, que s'ha observat només en certs nens anglesos–, es combinen sovint amb una variació individual que desafia també l'*input* i que, a diferència dels casos sistemàtics vistos fins aquí, no expressa propietats presents però ocultes (i/o no tant productives) a la gramàtica adulta. Es tracta de comportaments que sembla que palesin que l'especificació i distribució dels trets formals (nombre, gènere, cas, etc.), potser la part més fonamental de l'adquisició lingüística, s'està portant a terme. Més encara, aquests casos apunten si més no que són els trets (més que no pas de les categories, vg. § 4) els primitius formals de la sintaxi. N'és un exemple, cap als dos anys, la manca de concordança entre article i nom, nom i adjectiu, subjecte i verb, etc., que alterna sovint amb la concordança adient (*Nina guapo, Aquesta meu, La pitet*, etc.). Al costat d'aquest tipus de fenomen general, però, el joc amb els trets formals pot adquirir una forma peculiar. Aquest és el cas d'una creació absolutament particular d'en Pasqual, un nen de 35 mesos, feta entre maig i juny de 2003 i referida la flexió de gènere a les formes personals del verb en passat i present subjuntiu (*manjavu, tenivu, sigu* per al masc. i *manjava, siga* per al fem: cf. *quan eru petit manjavu i eru lan, lan. Quan jo sigu lan ... vs. Manjava [la mama]. Aquella nena no parla: quan siga lan, palalà.*). ¿Què és el que farà desaparèixer aquestes formes? ¿Quan serà? ¿Què són? ¿Potser una interpretació excessiva de la [-u] de 1a persona del present que en Pasqual interpreta com a posseïdora de gènere masculí? Donar resposta, ni que sigui parcialment, a aquestes preguntes exigiria un disseny experimental adient i una anàlisi exhaustiva d'un seguiment al minut d'aquesta fase, que assegurariem que ha de ser molt curta. Sigui com sigui, tant el fenomen general de la manca de concordança com aquesta concordança *sui generis* ens han permès d'il·lustrar directament el gran paper que fan els trets formals a les fases més primerenques.

2.2 ASPECTES NEGATIUS

Com ja avançàvem, no tot és positiu en aquest àmbit de recerca. A parer nostre, part dels problemes es deuen a l'especialització, que, no per ineludible deixa de tenir els seus pros i contres. Els contres, però, segurament s'aguditzen si els requisits tècnics de la recerca són complexos –i en la investigació del DSI no cal dir que ho són molt més que no pas amb les dades de la intuïció adulta– ja que bona part de la dedicació ha d'anar cap a aquests aspectes. Cal tenir present que indagar el DSI sovint comporta tasques

com la recollida de parla espontània amb vista a construir *corpora* longitudinals o transversals i el disseny d'experiments, coses totes dues que, amb subjectes que són infants, poden ser fàcilment fallides i frustrants, sobretot si hi ha un disseny experimental en joc. Fins i tot la manera més còmoda actualment d'accedir a dades del DSI, que és sens dubte la consulta de CHILDES, requereix un ensinistrament tècnic que no és menyspreable.

Així les coses, és clar que el domini afavoreix una superespecialització que, si bé és comprensible, pot arribar a ser nefasta. Voldríem equivoicar-nos, però ens sembla que, tret que l'actitud majoritària canviï, l'estudi del DSI corre el perill d'esdevenir un gueto. Els indicis que potser aquest procés ja és avançat són diversos. Fem-los una ullada, primer, i mirem després de trobar sortides a la situació.

El potencial del domini com a camp empíric a l'alçada de qualsevol altre –aspecte que hem comentat més amunt– no ha estat mai adientment explotat. Volem dir amb això que, a la pràctica, sembla que compti més la investigació clàssica, i. e. amb dades adultes, que no pas la procedent de la adquisició a l'hora de procedir a una avaluació racional de les propostes teòriques sobre qualsevol aspecte sintàctic. I el que potser és més trist: això no ocorre pas per un convenciment, que seria sens dubte errat, de la superioritat inherent de la investigació a la manera clàssica, sinó per un desconeixement absolut en el camp clàssic dels resultats aconseguits en el nostre domini. Pot esgrimir-se, en descàrrec d'aquesta ignorància, que la interpretació de les dades adquisicionals és sovint tan compromesa i difícil que no resulta prou fiable apel·lar-hi: ¿què cal concloure davant d'un infant que alterna solucions gramaticals amb solucions agramaticals (des del punt de vista de la gramàtica adulta) en moments cronològics diversos, que poden, però, ser contigus? ¿Com s'ha d'interpretar el comportament d'un infant (nen) que diu tot seguit *Jo guapo, Lola guapa, Lola molt guapo*? No és pas evident. Sigui quina sigui la interpretació i fins que no tinguem una resposta satisfactòria, el que és clar és que l'existència d'aquesta mena de dades no pot servir d'excusa per negligir globalment les dades que aporta l'estudi de l'adquisició. Vegem-ho.

S'ha de tenir present que, a més d'aquest tipus de comportament alternant, actualment comptem amb generalitzacions, com les presentades més amunt, que haurien de formar part del saber general dels especialistes en teoria sintàctica i, doncs, del conjunt de dades a integrar en les seves propostes. Per exemple, és sabut que l'anomenat *paràmetre del subjecte nul* (romànic) comporta una sèrie de característiques algunes de les quals afecten la perifèria esquerra de la frase.³ Doncs bé, sembla evident que d'ençà que sabem que l'adquisició de la sintaxi de les preguntes, i especialment la de les preguntes en què l'expressió *qu* correspon al subjecte, presenta en anglès (Maxfield & Plunkett 1991) unes “dificultats” del tot inexistents a les llengües de subjecte nul (Guasti 1996a, 1996b), un contrast com aquest no hauria de ser ignorat per cap proposta concernent a la perifèria esquerra en aquestes llengües. La realitat, però, és molt diferent i el cas és que les crides a fer atenció a les dades d'adquisició en general (Roeper 1998, Guasti & Rizzi 2002) no fan efecte i que les

3. Així, en aquestes llengües no es produeixen els anomenats efectes **that-t* i podem extreure, com a *¿Qui creus que ho va fer?*, el subjecte interrogatiu d'una subordinada sense que a la zona del complementador subordinat (a la perifèria esquerra de la subordinada) s'hi detecti cap problema ni hi hagi cap diferència amb el complementador que apareix en el cas de l'extracció de l'objecte, com a *¿Què creus que va fer?* En francès o anglès, en canvi, que no són d'aquest tipus de llengua, hi ha efectes **that-t*—que és el mateix que dir que no por extreure's sense més un subjecte *qu* subordinat perquè el resultat és dolent— i això fa que no puguem tenir dues frases del tipus de les dues precedents, una amb extracció *qu* del subjecte subordinat i l'altra amb extracció *qu* de l'objecte subordinat, que mantinguin l'equivalent del complementador *que* talment: només la d'extracció d'objecte el deixa indemne; la de subjecte requereix una alteració (en francès) o una supressió (en anglès).

relatives a les construccions interrogatives en particular s'ignoren absolutament, tot i el significat indubtable del contrast. A parer nostre, el contrast és tan dràstic que per si sol obliga a qüestionar que la construcció de la perifèria esquerra de l'oració en català (o una altra llengua de subjecte nul romànica) i anglès amagui exactament les mateixes operacions. Si a això hi afegim que la creença que són les mateixes ja topa amb problemes quan es vol donar compte de les gramàtiques adultes, sembla que hauríem de concloure que és més que dubtós que les operacions computacionals implicades a les oracions de (1a-b) siguin les mateixes, respectivament, que les de (1c-d).

- (1) a. The kid followed the cat
b. Who knows the truth?
c. El nen seguia el gat
d. ¿Qui sap la veritat?

Un altre indicatiu de l'entotsolament del domini, el constitueix el grau ínfim de presència a les publicacions especialitzades en teoria lingüística de caire general o més específicament de sintaxi (i semàntica). Només molt esporàdicament apareixen articles d'adquisició en aquestes revistes d'incidència àmplia (*Language, Linguistic Inquiry, Natural Language and Linguistic Theory, Language, Lingua, Syntax, The Linguistic Review, Probus*, per exemple).

Més greu resulta l'escassa representació del nostre àmbit de recerca en ocasions en què en revistes o llibres es tracten qüestions com ara l'argument de la pobresa de l'estímul (APE) i la naturalesa de la GU, i encara més ens ho sembla si es té present que això sovint es fa per qüestionar la validesa de la posició chomskiana en aquests temps nostres de represa de l'empirisme (Smith 2001). Dos exemples molt clars del que estem dient són el monogràfic de *The Linguistic Review (TLR)* del 2002 (vol. 19, 1-2) dedicat a *The Poverty of Stimulus Argument* i el llibre de Culicover (1999). En el primer cas, Pullum & Scholz (P&S) plantegen que la insuficiència de l'estímul no està provada, contràriament al que assumeixen, és clar, tots els que donen per bo l'argument en qüestió. A continuació, deu autors repartits en sis articles comenten la posició de P&S, per abonar-la o replicar-la total o parcialment. Finalment, P&S tornen sobre aquests articles, per matisar-los, corregir-los o contrareplicar-los i completar així la seva posició: el resultat de conjunt és de gran interès.⁴ El que ens importa ara, però, és destacar que entre els dotze participants, només una tercera part, quatre de dotze, Fodor, Crain, Legate i Yang, han investigat l'adquisició de la sintaxi (els dos primers) o són coneixedors de la teoria de l'aprenibilitat (els dos últims). A més, és clar que el monogràfic, tot i la presència d'altres autors pertanyents al corrent chomskià (com Lasnik i Uriagereka), constitueix una mostra del ressorgir de l'empirisme, com prova el fet que tot el número de la revista giri entorn del repte de P&S, segons el qual la posició innatista trontolla pel fet que, segons al·leguen ells, l'APE, que en bona part la fonamenta, no ha estat provat empíricament com correspon. Si passem a examinar

4. Per a una explicació més detallada de l'APE, vg. Fletcher & MacWhinney (1995), Cowie (1999), Fodor (2001).

Culicover (1999), que, amb el subtítol *Hard Cases, Syntactic Theory, and Language Acquisition*, presenta un escenari en què la GU és reductible a uns universals conceptuals, ens trobem que amb prou feina s'arriba al que podríem considerar una presència merament testimonial del domini: ni mitja dotzena d'especialistes en adquisició en una llista de dues-centes referències aproximadament.

Malauradament, però, en comptes de ser presents en les discussions sobre l'APE i la GU, que són, alhora que part de les assumpcions més pregones de la GGT, aspectes respecte dels quals es defineixen, sovint per oposició, altres marcs en teoria sintàctica, els estudiosos del DSI hem malmès el nostre temps en una controvèrsia potser inicialment interessant, però progressivament abstrusa i mistificada a l'entorn de les anomenades *hipòtesi de la continuïtat* i *hipòtesi de la maduració*.

Grosso modo i sense fer justícia a les variants existents (vg. Bel 2001), diríem que cadascuna d'elles representa una visió diferent sobre com el DSI pot produir-se donada la pobresa de l'estímul. La primera diu que els principis de GU que s'apliquen en el període d'adquisició de la llengua *x* són els mateixos que caracteritzen la gramàtica adulta d'*x*, és a dir, que els valors paramètrics fixats d'entrada ja no canvien i, en definitiva, que la competència és ja inicialment una plena competència encara que no es manifesti directament i obertament fins que l'aprenentatge lèxic (i/o pragmàtic) sigui complet. Per contra, des de la hipòtesi de la maduració s'admet la manca de cert tipus de coneixement gramatical en determinats estadis del DSI: la competència no és plena sempre. Plantejades així, semblaria que totes dues són certament incompatibles. Ara bé, las variants de què parlaven han permès acostaments que fàcilment acaben per mistificar, com dèiem, la controvèrsia. Així, hi ha qui pretén que la visió segons la qual hi ha construcció d'estructura és compatible amb la de la competència plena i d'aquesta forma, una proposta en aquesta línia, la de la truncació de Rizzi (1994),⁵ pot aparèixer com a exemple la hipòtesi de la competència plena (a Haegeman 1996) i com a exemple de maduració (a Babyonichev *et al.* 2001).⁶ Remetem el lector a Atkinson (1996) per a una lúcida anàlisi de les febleses de la hipòtesi de la continuïtat com a ortodòxia dominant així com per a la demostració consegüent que el problema d'explicar el procés de desenvolupament de la sintaxi encara segueix pendent. És també lloable la seva revisió crítica de la solidesa de les proves a favor de la continuïtat i la seva vindicació d'una reinterpretació de les dades adduïdes per donar-hi suport. Finalment, ens sembla perspicaç la reflexió que tanca el seu article: el paper de l'operació *Ajunteu* ('*Merge*') i, en definitiva, la derivacionalitat del Programa Minimista (PM) sí que té la potencialitat de combinar sense dissonància el plantejament continuïsta amb la idea de la construcció d'estructura.

En estreta connexió amb aquest últim punt i per acabar aquesta revisió dels efectes negatius de l'estat d'aïllament de la investigació en adquisició de la sintaxi dins la teoria lingüística, s'ha de dir que és palesa la situació d'endarreriment crònic respecte de la teorització clàssica. Ja no es tracta que a l'àmbit de l'adquisició no hi hagi idees que transcendeixin i incideixin en la teoria sintàctica en general, sinó que en general es

5. Segons la hipòtesi de la truncació de Rizzi (1994), les gramàtiques infantils permeten que l'oració no desplegui totes les categories funcionals que calen a les gramàtiques adultes. Així per exemple l'oració no seria necessàriament SC (Sintagma Complementador) a les gramàtiques infantils.

6. L'article de Babyonichev *et al.* (2001) presenta justament una proposta segons la qual certs aspectes maduren mentre que d'altres hi són en la forma adulta *ab initio*.

practica un seguidisme mai prou posat al dia respecte del domini d'investigació clàssic.⁷

Naturalment, si es vol sortir de l'aïllament i incidir en la teoria lingüística (i sintàctica en particular), el primer que ha de fer-se en el domini de la investigació en adquisició és sortir a la palestra: així, a l'hora de fer propostes relatives a la teoria de la sintaxi, s'ha de maldar per no quedar en un segon pla –a la manera d'un mer terreny de proves de propostes originades i pensades per a les gramàtiques adultes–, i no s'han de defugir tampoc les qüestions fonamentals, aquelles que en bona part donen sentit a tot un programa d'investigació. A continuació, i aplicant-nos a nosaltres mateixes la lliçó, mostrem que P&S deixen intacte l'APE. I ho fem amb un argument que no hem sabut veure que formi part de cap de les rèpliques que reben P&S al monogràfic de *TLR*. Seguidament, qüestionem dos aspectes del plantejament de la GU que fa Culicover (1999).

3. SOBRE L'ARGUMENT DE LA POBRESA DE L'ESTÍMUL SEGONS PULLUM & SCHOLZ (2002)

No pot pas dir-se que P&S no s'hagin documentat àmpliament per bastir el raonament segons el qual l'APE està mancat de base empírica. No pot negar-se tampoc la pertinència de certes crítiques de la lleugeresa que caracteritza certes exposicions a favor de la mal anomenada (sovint pels chomskians mateixos i tot) hipòtesi de l'innatisme.⁸ Això no obstant, aquests dues característiques no són suficients, naturalment, per garantir ni que P&S hagin interpretat correctament certes fonts ni que, amb independència d'aquesta darrera contingència, la seva pretensió d'haver demostrat la feblesa empírica, que no lògica, de l'APE hagi estat quelcom més que això, una mera pretensió. Aquí criticarem un aspecte del plantejament de P&S que no ha estat abordat per cap dels seus replicants, als quals –així com a la contrarèplica de P&S— remetem per a la consideració d'altres punts d'interès.

L'APE diu, en essència, que els humans tenim un coneixement lingüístic (de la nostra primera llengua) que, pel que fa a certes propietats, és mancat de justificació a l'*input* que hem rebut en el període d'adquisició, la qual cosa porta a concloure que el coneixement d'aquestes propietats ha de ser a priori, innat, en el sentit que sorgeix amb independència de l'experiència lingüística. Aquests aspectes innats o determinats biològicament de què estem parlant van molt més enllà de la dosi d'innatisme necessari que, en principi, qualsevol persona raonable sembla que estaria obligada a assumir: és obvi que els humans tenim una predisposició al llenguatge que manca a altres espècies (inclosos els primats no humans). P&S, sense anar més lluny, consideren aquesta variant d'innatisme una bajanada, i no els falta raó. Així doncs, la variant d'innatisme que estem considerant, la que P&S pensen haver qüestionat, és aquella que, donat l'APE, apel·la a un coneixement innat específicament lingüístic, i.e. a la GU.

Tornem, però, a l'APE per examinar la posició de P&S. Com dèiem, l'experiència lingüística de l'infant no justifica el coneixement lingüístic que ateny qualsevol perso-

7. Cal esmentar una excepció destacada a aquest tarannà general: és Roeper, que sempre va per davant. Vg. Roeper (1998), (2002).

8. Com bé assenyalen Legate & Yang (2002) el que s'anomena Hipòtesi de l'Innatisme no és, en rigor, una hipòtesi sinó una conclusió basada sobretot en observacions relatives a l'adquisició, una de les quals és justament la que està continguda en l'anomenat APE.

na. Pot precisar-se, però, com fan Hornstein & Lightfoot (1981) i se'n fan ressò P&S, que l'*input* que rep qualsevol infant té les propietats de ser incomplet i de ser, en una part no menyspreable, degenerat, en el sentit que sempre contindrà un nombre considerable d'errors, frases reiniciades, frases inacabades, etc., que arribaran a l'infant sense avís. La incompleció i la degeneració de les dades que constitueixen l'experiència de l'infant són poca cosa, però, en comparació del fet que qualsevol persona sap coses de la seva llengua per a les quals no hi ha pogut haver cap dada rellevant en el període d'adquisició i, molt probablement, tampoc després: és un coneixement que pot fer-se patent en qualsevol persona, tot i ser un coneixement sobre dades molt sofisticades o de laboratori (i.e. preparades pel lingüista). És per això que podem descartar que existeixin dades de l'experiència que siguin rellevants al respecte. Hornstein & Lightfoot (1981) –també Hornstein (1984)– esgrimeixen que l'existència d'aquesta modalitat de deficiència a l'experiència, i. e. l'absència absoluta de dades per a un coneixement donat, ja fa bo per si sola l'APE. En aquest sentit, comenten que, en principi, les deficiències que són la incompleció i la degeneració de les dades són salvables per una teoria inductiva:

- (2) [they] entail a great deal of elaboration in inductive theories, but they do not alone suffice to discredit such learning theories in general. Deficiency (c) [l'absència de dades], however, does. (Hornstein 1984: 6)

P&S, per la seva banda, accepten que si aquesta deficiència fos real refutaria les teories no innatistes (p. 14-15). Això no obstant, tergiversen, al nostre entendre, la posició de Hornstein i Lightfoot en aquest punt quan entren a exposar-la amb més detall. Així, diuen el següent:

- (3) That is, some aspects of languages are known to speakers despite the fact that the relevant positive evidence, *although it does exist*, is not accessible to learners during the acquisition process, because of its rarity: linguists can in principle discover it, but children will not." (Pullum & Scholz 2002: 14)

Doncs bé, la cursiva de (3), així a l'original, malinterpreta la posició de Hornstein i Lightfoot: l'absència absoluta de proves no és pas la mera absència, en el període d'adquisició, d'unes proves que *existeixen en forma de dades positives* en una altra situació. No, com veurem seguidament sobre un exemple, el coneixement de què s'està parlant és un coneixement sobre dades de laboratori que, per això mateix, no es presenten mai en forma de dades positives (enunciats efectivament produïts que rep l'infant (o l'adult)). Amb altres paraules, la manca total de prova no pot interpretar-se ni de bon tros en la línia de la cita anterior. La jugada no és innocent, però, ja que P&S pretenen que la versió de l'argument de la pobresa de l'estímul que ells sotmeten a escrutini és una variant d'aquesta més forta, quan no és el cas. Així, diuen "we replace

total lack of evidence by *lack of evidence that is adequate to the task*" (P&S: 15), i el que de fet fan és resseguir *corpora* amb la intenció de demostrar que certes dades pretesament inaccessibles a l'adquisició no ho són pas. La seva tasca, per tant, va dirigida no pas contra l'argument de la manca absoluta de prova sinó contra el de la incompleció de les dades en el període d'adquisició. Amb altres paraules, el que de veritat fan P&S és mirar de soscar l'argument de la incompleció adduint que hi ha més dades accessibles a l'adquisició que no ens pensàvem. Que en cas que hi siguin, siguin realment accessibles —present i accessible no és pas el mateix— i suficients és quelcom més que dubtós, però. Vg. Legate & Yang (2002) per a un argument que demostra la seva insuficiència.

Per acabar aquest punt, és convenient veure sobre un exemple què s'està dient quan s'afirma que tenim un coneixement per al qual no hi ha cap mena d'experiència rellevant a l'adquisició (o en la vida adulta). Observeu l'ambigüitat de (4), en què *la noia* pot ser la perseguida o la perseguidora:

(4) El noi que persegueix la noia

Si ara completem l'SN *la noia* amb una oració de relatiu continua havent-hi ambigüitat:

(5) El noi que persegueix la noia que estimes

Si a una seqüència semblant a l'anterior hi afegim la condició que l'estimador sigui el noi, l'ambigüitat que teníem a (4) i a (5) desapareix: ara la noia pot ser únicament la perseguida i no la perseguidora.

(6) El noi_i que persegueix la noia que estima_i

Clarament, la imposició de la condició de laboratori a (6) fa del tot implausible la idea que tots els catalanoparlants hàgim tingut una experiència rellevant que ens informi que l'ambigüitat d'aquest tipus de seqüència desapareix en imposar-hi una condició com l'anterior. ¿Com és que ho sabem si no hem tingut l'evidència negativa (i. e. la constatació explícita que quelcom és inviable) al respecte? Noteu que no és pas que pragmàticament la interpretació que s'ha perdut sigui infeliç. S'obté, però, amb aquesta altra forma: *El noi que el persegueix la noia que estima*.

L'exemple, a més d'il·lustrar-nos el problema de la manca d'evidència negativa, ens posa en la pista d'una altra característica rellevant aquí: el coneixement lingüístic és un coneixement que comporta computar estructures abstractes que van molt més enllà de la mera linealitat.

Tornant ara a la posició de P&S, volem dir que és francament una llàstima que no hagin gosat tenir-se-les amb la versió més forta de l'APE, que, com il·lustren els

exemples (4)-(6), és la que planteja les qüestions més interessants: l'absència de dades, la necessitat d'evidència negativa, etc. Seguint el suggeriment que fan ells mateixos a tots els decebutos per la versió de l'APE amb què tracten, conclourem que aquest APE és l'APS, i.e. l'argument de Pullum i Scholz –noteu que els acrònims anglesos corresponent a APE i a “argument de Pullum i Scholz” coincideixen (“Argument from Poverty of Stimulus” i “Argument selected by Pullum and Scholz”). Per contra, no els seguirem pas a l'hora de concloure que l'examen del tema de l'evidència negativa, que esperen fer en el futur, comportarà un problema més gran per a la GGT. Només l'anàlisi racional ens permetrà discernir si es compleix aquest vaticini.

4. LA NATURALESA DE LA GU SEGONS CULICOVER (1999)

Com ja avançàvem, Culicover (1999), a l'obra el títol complet de la qual és *Syntactic Nuts. Hard cases, Syntactic Theory, and Language Acquisition*, trenca una llança a favor d'una visió de l'adquisició lingüística de clara ressonància empirista. Vegem-ho. Un dels pilars de la seva posició passa per la distinció entre nucli i perifèria, distinció que en el marc chomskià serveix per recollir la diferència que hi ha, respectivament, entre tot allò que és sistemàtic i productiu en una determinada gramàtica i tot allò que és idiosincràtic i irregular.⁹ Presentada aquesta distinció, esgrimeix que si per força hi ha d'haver un mecanisme responsable d'aprendre el que és idiosincràtic, l'existència d'un altre mecanisme diferent per al que és general i productiu, i.e. per al nucli, només resultaria plausible un cop demostrat que el mecanisme que és capaç d'aprendre tot allò que és idiosincràtic és incapaç d'aprendre allò que és general. L'argument, a primera vista, pot semblar bo, el problema és que no s'hi té present que la distinció entre nucli i perifèria es basa, entre altres coses, en la constatació que el que és general i productiu s'aprèn, per dir-ho amb Culicover, molt més fàcilment que no pas el que és idiosincràtic, amb la qual cosa resulta molt més plausible l'enfocament pretesament qüestionat segons el qual hi ha fenòmens apresos, els de la perifèria, i fenòmens, aquells que depenen del nucli, que, més que aprendre's, es produeixen de forma molt més mecànica i automàtica.¹⁰

L'altre pilar de la posició de Culicover és que val la pena investigar si les propietats de la GU poden atribuir-se a l'estructura conceptual en lloc d'atribuir-se a la sintaxi. Noteu que tant en la seva idea d'un sol mecanisme d'aprenentatge com en la idea d'uns universals lingüístics que siguin de fet universals d'estructura conceptual hi ha una aposta a favor d'una visió que, al capdavall, negaria que existís una GU específicament lingüística. En aquest sentit, l'aposta de Culicover coincideix amb l'aposta de P&S. A diferència, però, d'aquesta darrera, la plausibilitat de l'enfocament de Culicover no ha de jutjar-se avaluant la validesa del qüestionament de cap argument definitori de la posició chomskiana, com és ara l'APE, sinó considerant les idees-guia que exposa com a suport a la posició empirista reclamada.

9. No està de més tenir present el que respecte de la distinció nucli-perifèria es diu a Chomsky (1995 [1991]: nota 3 cap. 2: “The core-periphery distinction, in my view, should be regarded as an expository device, reflecting a level of understanding that should be superseded as clarification of the nature of linguistic inquiry advances [...]”

10. Una altra característica, relacionada amb la indistinció de nucli-perifèria, que resulta crucial en el plantejament de Culicover és que, en la línia de Jackendoff (1997), les relacions entre el so i el sentit que són a la base dels mots es consideren de la mateixa mena que les relacions de so i sentit que donen les frases.

Una avaluació d'aquestes idees deixa malparada la solvència de la proposta de Culicover. Podrem comprovar-ho amb l'examen de dues d'aquestes idees-guia; una revisió d'altres aspectes més concrets i tècnics, com ara el seu rebuig de les categories funcionals abstractes a l'estructura sintagmàtica, queda fora de les possibilitats d'aquest article. Les dues idees que examinarem tracten de la naturalesa de l'estructura conceptual i de la relació entre estructura conceptual i sintaxi: la primera concerneix el subjecte lògic com a ingredient de l'estructura conceptual i la seva relació amb el subjecte sintàctic i la segona és relativa a les categories conceptuals i sintàctiques.

Quant a la relativa al subjecte, Culicover, anant més enllà que Jackendoff (1990), en qui s'inspira, assumeix que el subjecte lògic (Subjecte, en majúscula a Culicover) és un primitiu de l'estructura conceptual pel fet que subjecte/predicat és una distinció primitiva en aquest nivell. Per contra, el subjecte gramatical (SUBJECTE, en versaleta a Culicover) no seria un primitiu de la sintaxi, sinó una projecció del Subjecte de l'estructura conceptual. El Subjecte, a més, ens diu Culicover, serveix de base a l'aprenent lingüístic per a la identificació del SUBJECTE. El caràcter derivat del SUBJECTE respecte del Subjecte no exigeix pas que hi hagi d'haver una relació d'un a un entre els dos: n'hi ha prou amb (7):

- (7) [It is necessary that] the conceptual structure Subject is expressed sufficiently often and consistently in a language to produce in the learner a correspondence rule that relates a particular configuration or morphology with the conceptual structure Subject function. If sufficiently generalized, the property of syntactic subject becomes autonomous [...] What is critical is how the correspondence with the conceptual structure Subject is expressed in a language. (Culicover 1999: 22)

Més endavant concreta que la part sintàctica de la correspondència per a qualsevol llengua ha de formular-se de manera que identifiqui inequívocament el SUBJECTE sintàctic sobre la base de les seves propietats morfosintàctiques superficials, i. e. sobre la base de la concordança verbal, l'ordre de constituents i el marcatge de cas.

Certament, un enfocament com aquest contempla la variació sintàctica existent i admet, pel fet que no exigeix una correspondència d'un a un entre els elements de l'estructura conceptual i els de la sintàctica, l'existència de SUBJECTES com ara els expletius, que no tenen correspondència a l'estructura conceptual. Ara bé, és incompatible, per definició, amb una manca de correspondència, entesa no com a absència sinó com a inconsistència, entre l'estructura conceptual i la sintàctica. Aquesta inconsistència, però, existeix. Vegeu si no les respostes que formen part d'aquests exemples, extrets de Rosselló (2004):

- (8) a. ¿Què és la lasagna? La lasagna són làmines de pasta amb carn entremig
b. ¿Què són els canelons? Els canelons són pasta farcida en forma de rotlles

Com podeu veure, pel criteri formal de la concordança, que és el criteri operatiu en català, el SUBJECTE correspon en el cas (8a) al predicat i en el cas (8b) al Subjecte.

L'explicació d'aquest comportament morfosintàctic, segons que suggereix Rosselló (2004), és senzilla: la còpula, un element del tot inert en la distinció conceptual subjecte predicat, vol, com a especificació de T(emps) en una llengua de subjecte nul, la màxima especificació possible en trets (persona i nombre, aquí) amb independència de què siguin a l'estructura conceptual els sintagmes portadors d'aquests trets.¹¹ La pretensió, doncs, de fer derivar el SUBJECTE del Subjecte se'ns figura, en qualsevol cas, excessiva; com excessiu, per tant, qualsevol projecte en què tota la sintaxi sigui una projecció de l'estructura conceptual. Ni que sigui especulativament, pensem que hi ha raons de sobres per pensar que la complexitat conceptual pròpia dels humans és el resultat de l'aplicació a un sistema conceptual més primitiu de les operacions del sistema computacional o sintaxi.¹²

Respecte de les categories conceptuais i sintàctiques així com de la relació entre ambdues, els aspectes de Culicover (1999) que ens semblen principalment problemàtics, entre d'altres que no podem tractar aquí, són la visió de l'adquisició de les categories que atribueix a la GG[T] i l'assumpció que hi ha uns primitius d'estructura conceptual com ara objectes i accions que s'associen universalment a les categories sintàctiques bàsiques de Nom i Verb.

Començant per aquesta segona cosa, volem dir que un plantejament com aquest, al marge del simplisme i els enormes problemes que amaga, és sorprenentment decebedor: Culicover ignora una cosa prou coneguda a hores d'ara i que és que hi ha llengües en què tots els mots de classe oberta són predicats, la qual cosa és el mateix que dir que són llengües sense noms i verbs (ni adjectius, etc.) com a classes lèxiques, i. e. com a classes que es projecten necessàriament com a SN i SV a la sintaxi. Són exemples d'aquest tipus de llengua les sèliques (Salish, en anglès), les iroqueses, gran part de les malaiopolinèsiques, el nahuatl, etc.¹³

Com apuntàvem, però, Culicover (1999) encoloma, a més, a la GG[T] una visió de l'adquisició de les categories en uns termes en què difícilment pot reconèixer-se cap plantejament que s'hagi fet en aquest marc. Arriba així a inventar-se una *Universal Category Hypothesis*, que no sabem que ningú hagi considerat mai en els termes que ell ho fa, per refutar-la ràpidament apel·lant a la importància dels criteris morfològics i sintàctics per a la fixació de les (sub)categories i quedar-se, curiosament, amb la relíquia falsa ja esmentada que l'únic que és sostenible d'aquesta hipòtesi és la universalitat de Nom i Verb (vg. Culicover 1999: 41).

Atès que, com ja hem assenyalat abans, Culicover no recorre a la bibliografia especialitzada en adquisició sinó a la clàssica, volem deixar constància que Chomsky & Lasnik (1993) qüestionen amb més claredat que no pas Culicover mateix la insuficiència dels criteris semàntics per a l'adquisició del coneixement lèxic fins al punt que diuen *a*) que no és en absolut conclouent que tinguin *prioritat epistemològica* sobre els altres; *b*) que a l'infant se li presenten dades que simultàniament l'informen de les propietats semàntiques i de les formals i *c*) que cal no deixar de banda la proposta de Gleitman (1990) que planteja que per copsar el significat dels verbs és crucial la

11. No entrem a considerar si la distinció subjecte/predicat és un primitiu conceptual al qual remetent totes les oracions. Noteu, d'altra banda, que una reformulació d'aquesta distinció com a figura i fons no ajuda a resoldre la manca de correspondència.

12. A hores d'ara estem investigant l'adquisició de la concordança copulativa en infants catalanoparlants. El patró d'adquisició i la seva cronologia seran sens dubte d'interès per a la comprensió del funcionament d'aquesta concordança.

13. Per contra, Chomsky en més d'una ocasió s'ha referit indirectament a la qüestió. Chomsky (2000: nota 85) diu "Perhaps substantive lexical categories do not exist, only bare roots. Configurational and morphological properties, along with interpretable noncategorical features of the root, would then determine relevant structural properties, as in Semitic.[...]" Vg. també Jehinek (1993), Jehinek & Demers (1994), Moreno Cabrera 1999 i Baker (2003).

informació subministrada per les propietats formals de la frase en què aquests apareixen.¹⁴

Naturalment, el comentari final obligat és que l'escenari alternatiu a la posició chomskiana que presenta Culicover no recolza sobre res que sigui prou sòlid com per poder ser considerat seriosament un escenari per a l'adquisició lingüística. Més que no pas això, els capítols inicials que presenten aquest escenari han de ser vistos com un embolcall publicitari per fer més atractiu el veritable contingut de llibre, un seguit d'anàlisis atomitzades de construccions perifèriques, especialment de l'anglès.

5. PERSPECTIVES

La participació activa dels especialistes en adquisició en els debats entorn d'aspectes fonamentals que els incumbeixen directament no és més que una de les estratègies per sortir de l'aïllament que ens veiem amb cor de preconitzar. Proposem també aquestes altres línies d'actuació:

a) Treballs d'investigació en equip amb presència d'especialistes diversos, des de dissenyadors i realitzadors d'experiments, a especialistes en estadística i tractament de bases de dades, passant per experts en teoria lingüística (sintàctica). La proliferació d'una estratègia així, que no és que sigui inexistente (p. ex. Babyonishev *et al.* entre les obres citades fins aquí), facilitaria sens dubte que pogués fer-se b).

b) Investigació al dia des del punt de vista dels models emprats. Així, en el marc de la GGT, convindria moure's en la línia apuntada a c).

c) Dissenys experimentals i (re)interpretació, sense menystenir els resultats aconseguits fins aquí, dels *corpora* per tal d'examinar *microscòpicament*, com demana Roeper (1998), les dades a la llum dels trets i de les operacions en què aquests intervenen. Pensem que la incidència d'aquest tipus d'anàlisi en el projecte minimista podria ser considerable. Cal tenir en compte que ja no tenim l'axioma oracional (oració = SC) com a punt de partida, sinó les *fases* (unes estructures semànticament completes, més petites que l'oració) i que en aquest marc derivacional en què els objectes sintàctics resulten exclusivament de la combinació recursiva d'ítems lèxics i categories funcionals abstractes, el que determina quines operacions poden fer-se i en quin moment és la configuració i l'especificació en trets dels elements que ja s'han ajuntat. En efecte, en un marc així la investigació al detall i al minut del DSI podrà donar respostes.

14. Culicover esmenta en una sola ocasió del tot descontextualitzada la proposta del *syntactic bootstrapping* de Gleitman (1990) de manera que és impossible que el lector es faci la més mínima idea del significat de l'aportació de Gleitman.

JOANA ROSSELLÓ
Universitat de Barcelona
MIREIA LLINÀS GRAU
Universitat Autònoma de Barcelona
AURORA BEL
Universitat Pompeu Fabra

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- ATKINSON, M. (1992) *Children's Syntax: An Introduction to Principles and Parameters Theory*, Oxford, Basil Blackwell.
- (1996) «Now, Hang on a Minute» dins Clahsen, H. ed., *Generative Perspectives on Language Acquisition*, Amsterdam, John Benjamins, pp. 451-485.
- BABYONISHEV, M., J. GANGER, D. PESETSKY & K. WEXLER (2001) «The Maturation of Grammatical Principles: Evidence from Russian Unaccusatives», *Linguistic Inquiry* 32, 1, pp. 1-44.
- BAKER, M. C. (2003) *Lexical Categories. Verbs, Nouns and Adjectives*, Cambridge, Cambridge University Press.
- BEL, A. (2001) *Teoria lingüística i adquisició del llenguatge. Anàlisi comparada dels trets morfològics en català i en castellà*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.
- (2003) «The Syntax of Subjects in the Acquisition of Spanish and Catalan», *Probus* 15, pp. 1-26.
- BICKERTON, D. (1990) *Language and Species*, Chicago, Chicago University Press.
- CHOMSKY, N. & H. LASNIK (1993) «The Theory of Principles and Parameters» dins CHOMSKY, N. (1995) *The Minimalist Program*, Cambridge, MA, MIT Press.
- CHOMSKY, N. (2000) «Minimalist Inquiries» dins MARTIN, R. et al. eds., *Step by Step: Essays on Minimalist Syntax in Honor of Howard Lasnik*, Cambridge, MA, MIT Press.
- COWIE, F. (1999) *What's Within? Nativism Reconsidered*, Oxford, Oxford University Press.
- CRAIN, S. & D. LILLO-MARTIN (1999) *An Introduction to Linguistic Theory and Language Acquisition*, Oxford, Basil Blackwell.
- CRAIN, S. & R. THORNTON (1998) *Investigations in Universal Grammar: A Guide to Experiments on the Acquisition of Syntax and Semantics*, Cambridge, MA, MIT Press.
- CULICOVER, PETER W. (1999) *Syntactic Nuts : Hard cases, Syntactic Theory, and Language Acquisition*, Oxford, Oxford University Press.
- DEKKERS, J., F. VAN DER LEEUW & J. VAN DE WEIJER eds. (2000) *Optimality Theory: Phonology, Syntax, and Acquisition*, Oxford, Oxford University Press.
- ELMAN, J., E. BATES, M. JOHNSON, A. KARMILOFF-SMITH, D. PARISI & K. PLUNKETT (1996) *Rethinking Innateness: A Connectionist Perspective on Development*, Cambridge, MA, MIT Press.
- FLETCHER, P. & B. MACWHINNEY eds. (1995) *The Handbook of Child Language*, Oxford, Basil Blackwell.
- FODOR, J.A. (2001) *The Mind Doesn't Work That Way: The Scope and Limits of Computational Psychology*, Cambridge, MA, MIT Press.
- GLEITMAN, L. (1990) «The Structural Sources of Verb Meanings», *Language Acquisition* 1, pp. 3-55.

- (2001) «Is the Thought that Counts», entrevista de Cheng, L. & K. Sybesma a *GLOT International* 5.6, pp. 211-216.
- GOODLUCK, H. (1991) *Language Acquisition: A Linguistic Introduction*, Oxford, Basil Blackwell.
- GUASTI, M.-T. (1996a) «Acquisition of Italian Interrogatives» dins H. CLAHSSEN, H. ed., *Generative Perspectives on Language Acquisition*, Amsterdam, John Benjamins, pp. 241-270.
- (1996b), «On the Controversial Status of Romance Interrogatives», *Probus* 8, pp.161-180.
- (2002) *Language Acquisition: the Growth of Grammar*, Cambridge, MA, MIT Press.
- GUASTI, M.-T & L. RIZZI (2002) «Agreement and Tense as Distinct Syntactic Positions. Evidence from Acquisition» dins CINQUE, G. ed., *Functional Structure in DP and IP. The Cartography of Syntactic Structures*, Oxford, Oxford University Press, pp. 167-194.
- HAEGEMAN, L. (1996) «Root Infinitives, Clitics and Truncated Structures» dins H. CLAHSSEN, ed., *Generative Perspectives on Language Acquisition*, Amsterdam, John Benjamins, pp. 271-307.
- HAUSER, M., N. CHOMSKY & W. T. FITCH (2002) «The Faculty of Language: What is It, Who has It and How did It Evolve», *Science* 298, pp. 1569-1579
- HORNSTEIN, N. (1984) *Logic as Grammar*, Cambridge, MA, MIT Press.
- HORNSTEIN, N. & D. LIGHTFOOT (1981) *Explanation in Linguistics. The Logical Problem of Language Acquisition*, New York, Longman.
- HYAMS, N. (1986) *Language Acquisition and the Theory of Parameters*, Dordrecht, Reidel.
- JACKENDOFF, R. (1990) *Semantic Structures*, Cambridge, MA, MIT Press.
- (1997) *The Architecture of Language Faculty*, Cambridge, MA, MIT Press.
- JELINEK, E. (1993) «Ergative “Splits” and Argument Type», *MIT Working Papers in Linguistics* 18, pp.15-42.
- JELINEK, E. & R. DEMERS (1994) «Predicates and Pronominals Arguments in Strait Salish», *Language* 70, pp. 697-736.
- LEGATE, J. A. & C. D. YANG (2002) «Empirical Re-assessment of Stimulus Poverty Arguments», *The Linguistic Review* 19.1-2, pp. 147-150.
- LLINÀS-GRAU, M. (1998) «Verb-Complement Patterns in Early Catalan», *University of Massachusetts Occasional Working Papers (UMOP)* 22, pp. 5-26.
- LLINÀS-GRAU, M. & M. COLL-ALFONSO (2001) «Telic Verbs in Early Catalan», *Probus* 13.1, pp. 69-79.
- LLINÀS-GRAU, M. (2003) «Caminando hacia la gramática: una perspectiva teórica», *Cognitiva* 15.2, pp. 117-132.
- MACWHINNEY, B. (1987) *Mechanisms of language Acquisition [the 20th Annual Carnegie Symposium on Cognition]*, Hillsdale (N.J.), Lawrence Erlbaum Associates

X

- MAXFIELD T.L. & B. PLUNKETT ed. (1991) *Papers in the Acquisition of WH*, Amherst, MA, Graduate Linguistic Student Association.
- MCDANIEL, D., C. MCKEE & H. SMITH CAIRNS eds. (1996) *Methods for Assessing Children's Syntax*, Cambridge, MA, MIT Press.
- MORENO CABRERA, J.C. (1999) «Nombre, verbo y etnocentrismo lingüístico», dins *Homenatge a Jesús Tuson*, Empúries, Barcelona, pp. 232-244.
- O'GRADY, W. (1987) *Principles of Grammar [and] Learning*, Chicago, Chicago University Press.
- PINKER, S. (1984) *Language Learnability and Language Development*, Harvard, Harvard University Press.
- PLUNKETT, B. (1991) «Inversion and Early Wh Questions» dins MAXFIELD T. L. & B. PLUNKETT eds. (1991), pp. 125-155.
- PULLUM, G. K. & B. C. SCHOLZ (2002) «Empirical Assessment of Stimulus Poverty Arguments», *The Linguistic Review* 19.1-2, pp. 8-50.
- RADFORD, A. (1990) *Syntactic Theory and the Acquisition of English Syntax*, Oxford, Basil Blackwell.
- RIZZI, L. (1994) «Early Null Subjects and Root Null Subjects» dins HOEKSTRA, T. & B. D. SCHWARTZ eds. *Language Acquisition Studies in Generative Grammar*, Amsterdam, John Benjamins, pp. 151-177.
- RUMELHART, D.E. & J. L. MACLELLAND (1989) *Explorations in Parallel Distributed Processing: A Handbook of Models, Programs and Exercises*, Cambridge, MA, MIT Press.
- ROEPER, T. (1996) «The Role of Merger Theory and Formal Features in Acquisition» dins CLAHSN, H. ed., *Generative Perspectives on Language Acquisition*, Amsterdam, John Benjamins, pp. 415-491.
- (1998) «Finding Fundamental Operations in Language Acquisition. Formal Features as Triggers», *University of Massachusetts Occasional Working Papers (UMOP)* 22.
- (2002) «Finding Fundamental Operations: Feature-Merging, Feature-Splitting, Feature-Command, and Abstract Agreement». Conferències març 2002, Universitat Autònoma de Barcelona.
- ROSELLÓ, J. (2001) «L'adquisició de la sintaxi: preguntes d'infants per als lingüistes» dins M. LORENTE et al. eds., *La gramàtica i la semàntica en l'estudi de la variació*. Actes del 5è i 6è col·loquis lingüístics de la Universitat de Barcelona (CLUB-5, CLUB-6), pp. 15-46.
- (2004) «Preliminars per a una gramàtica de la còpula», *Estudis Catalans*, Santa Fe, Argentina, Universidad del Litoral, en premsa.
- SLOBIN, D. I. ed. (1985) *The Crosslinguistic Study of Language Acquisition*. Vol. 1: *The Data*; vol 2: *Theoretical Issues*, New Jersey, Hillsdale, Lawrence Erlbaum Associates.
- SAFFRAN, J. R., R. N. ASLIN & E. L. NEWPORT (1996) «Statistical learning by 8-month old infants», *Science* 274, pp.1926-1928.
- SMITH, N. (1991) «Backlash», *Glott International* 5.5, pp.169-171.